

MÅNADSBREV

ÅLANDS REPRESENTATION I HELSINGFORS

*Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors*

*Lena von Knorring,
specialsakkunnig i Ålandsfrågor*

NOVEMBER 2023

Förord

Ytterligare en månad har gått av detta år och nu känns det som att julen står inför dörren. Här i Helsingfors har man plockat fram julbelysningen i centrum och det enda som saknas för riktig (om en alldeles för tidig) julstämning är snö. Men ännu finns tid att ta vara på och att föra åländska frågor i Helsingfors vidare.

Sedan vårt senaste månadsbrev har det förrättats lagtings- och kommunalval på Åland. För tillfället pågår förhandlingar om de kommande årens regering och dess program. Även vi vid representationen i Helsingfors har gjort våra inspel till vad vi hoppas att ska finnas med i regeringsprogrammet och som är viktiga ur vår horisont. Vi hoppas att den grund vi lagt under det dryga år som vi nu verkat ska vara en bra bas för den kommande regeringen och dess samarbete med Helsingfors, regeringen, dess ministrar och ministerier. Ur vår synvinkel skulle det nu vara viktigt att man långsiktigt också slår fast vad man vill med verksamheten vid representationen så att vi lättare kan lägga upp våra planer ur ett strategiskt perspektiv. Min erfarenhet av tiden vid representationen är att vi behövs och kan göra nytta.

Det skärpta säkerhetsläget leder per automatik till att frågor om republikens säkerhet genomgående står i fokus i samhällsdebatten. Jag har också i tidigare månadsbrev berört frågan. Gällande Åland är det föga förvånande diskussionen om demilitariseringen och neutraliseringen, det ryska konsulatet i Mariehamn samt befrielsen från värnplikt som står i fokus i den nationella diskussionen. Det var därför mycket bra att republikens president, Sauli Niinistö, beställde en juridisk utredning från UM om demilitariseringen och neutraliseringen samt det ryska konsulatet. Utredningen är nu klar och offentliggjordes senaste vecka. Vi kan nu konstatera att utredningen var mycket informativ och välgjord. Egentligen kom det väl inte fram några nya fakta med det är bra att man nu hittar den viktigaste informationen kring denna unika säkerhetspolitiska lösning på ett och samma ställe. Jag ska i detta sammanhang inte gå mera in på innehållet i utredningen, men jag kan konstatera att det nu vore dags att flytta fokus i diskussionen i den offentliga debatten från ett ständigt ifrågasättande till hur vi tillsammans kan stärka vår gemensamma säkerhet inom de givna ramarna.

Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors

Hänt under månaden som gick

PAF ordnade paneldebatt och Åktoberfest

Den 5.10 ordnade PAF en paneldebatt med efterföljande mingel där Johan deltog. Paneldebatten handlade om *"Hur gör man världens bästa licenssystem?"* och i debatten medverkade Sverker Skogberg/ Paf, Velipekka Nummikoski/ Veikkaus; Riitta Matilainen/ EHYT ry. och Mika Poutala/riksdagsledamot. Inbjudna till debatten var också olika aktörer inom spelområdet som gavs möjlighet att ställa frågor till panelen. Här kan nämnas att inrikesministeriet nu har inlett arbetet med att ta fram konkreta förslag för hur ett licenssystem för internetspel i Finland ska utformas. Landskapsregeringen följer med hur arbetet fortskrider.

Avstämning med riksdagsledamot Mats Löfström

Resurserna för att bevaka åländska frågor i Helsingfors är begränsade och kräver prioritering och planering. Att vi som finns på plats samarbetar och samordnar våra insatser är också viktigt. Riksdagsledamot Mats Löfström, som nu är inne på sin tredje period i riksdagen, har skapat ett brett kontaktnät och ett system att följa åländska frågor med riksdagen som bas. Den 5.10 träffades Mats och Johan på riksdagen för en av de regelbundna avstämningar som hålls för att vårt gemensamma arbete ska flyta smidigt och för att koordinera våra insatser.

Besök i Köpenhamn, Bryssel och Eupen

Den 10-11.10 gjorde Johan tillsammans med vice lantrådet Harry Jansson en resa till Köpenhamn, Bryssel och Eupen.

I Köpenhamn inleddes dagen med besök på Grönlands och Färöarnas representationer. Under besöket informerades vi om deras verksamhet samt hur de lagt upp sitt arbete i förhållande till den danska statsmakten och andra parter de samverkar med. Vi kunde konstatera att det fanns stora likheter mellan deras sätt att arbeta och det som vi har byggt upp kring Ålands representation i Helsingfors under det senaste året. En del tankar om hur vi kunde utveckla vårt arbete vidare väcktes också. Till detta får vi återkomma vid ett annat tillfälle.

Som följande programpunkt i Köpenhamn stod ett besök på Statsministerns kansli och ett möte med den enhet som hanterar frågor kring Danmarks självstyrande områden Grönland och Färöarna. Det blev en intressant presentation där vi återigen fick en beskrivning av sättet att arbeta med dessa frågor som imponerar. Arbetet präglas i stort av en positiv stämning där man tillsammans med Grönland och Färöarna aktivt jobbar med att hitta lösningar som stärker de bägge självstyrelserna.

Följande dag, den 11.10 spenderades i Belgien. Vi inledde med ett besök på Finlands ständiga representation i EU där regeringsrådet Anton Nilsson och hans praktikant Alexandra Gäddnäs tog emot och informerade om arbetet vid representationen. Vi fick också träffa Finlands EU-ambassadör Markku Keinänen för att diskutera allt från EU:s framtidsfrågor till en åländsk plats i EU-parlamentet och fiskekvoter.

Efter besöket på representationen bar det i väg till staden Eupen i Ost Belgien där den tyskspråkiga minoriteten i Belgien har sitt parlament och regering. Under besöket där informerades vi om den komplicerade belgiska statsbildningen men också specifikt om Ost Belgien och deras möjligheter och utmaningar. Vice lantrådet Harry Jansson undertecknade också gemensam deklaration om samarbete mellan Ost Belgien och Åland. En första konkret fråga man ska arbeta gemensamt med gäller upphovsrätter för TV-sändningar, detta då såväl Åland som Ost Belgien har utmaningar på detta område kopplade till språket. Man kom också överens om att årligen träffas för att stärka och fördjupa samarbetet.

Möten med statssekreterarna Mikaela Nylander och Juha Martelius

De politiska statssekreterare som tjänstgör vid Statsrådet fungerar som ministrarnas förlängda armar vid ministerierna. Det är därför viktigt att skapa goda kontakter till dessa för att vid behov ha möjlighet att kunna diskutera aktuella frågor som särskilt berör Åland.

Den 19.10 träffade Johan Mikaela Nylander som är statssekreterare för undervisningsminister Anna-Maja Henriksson. Under mötet informerades Nylander om aktuella frågor på Åland så som det nyss avklarade lagtings- och kommunalvalet. Vidare fördes diskussioner om aktuella ärenden som rör Åland inom Statsrådet. Som exempel kan nämnas frågan om ersättningar till åländska kommuner för de extra kostnader som

uppstått inom grundskolan i samband med mottagandet av flyktingar från Ukraina samt hur vi kan hitta fungerande samarbeten kring olika digitala system på området utbildning och kultur.

Den 20.10 besökte Johan Inrikesministeriet och statssekreterare Juha Martelius och inrikesministerns specialmedarbetare Timo Kerttula. Även detta möte inleddes med en överblick av läget och aktuella frågor på Åland. Vidare diskuterades frågor som ligger på inrikesministeriets bord och som har koppling till Åland. Här kan nämnas ett antal frågor som rör samarbetet på det polisiära området, men också frågor som rör samarbeten gällande digitala system t.ex. gällande alarmering samt migrationsfrågor.

Besök till Ålands representation

Ålands näringslivs VD Susanne Olofsson besökte representationen den 24.10. Under besöket informerade Lena och Johan om arbetet vid representation och vilka frågor som är aktuella för tillfället. En diskussion fördes också om möjliga samarbeten mellan Ålands Näringsliv och Ålands representation i Helsingfors.

Möte med samarbetsgruppen mellan Landskapsregeringen och Inrikesministeriet

Redan i början på 1990-talet skapades ett samarbetsorgan mellan Landskapsregeringen och utrikesministeriet, då främst för att tillsammans sprida kunskap om Ålandsexemplet. Under åren som gick märkte man att arbetet i kontaktgruppen förde samman tjänstemännen från ömse sidor och man började också att avhandla andra aktuella frågor vid sina möten vilket fick positiva effekter på samarbetet i stort. 2017 konstaterade man att en liknande grupp också kunde vara till nytta mellan Landskapsregeringen och Försvarsministeriet. Även i detta samarbete blev erfarenheterna goda. I den Ålandsstrategi som Statsrådet fastslog i maj 2022 uppmanade man alla ministerier att grunda liknande grupper för att fördjupa och utveckla samarbetet mellan statsmakten och självstyrelsen.

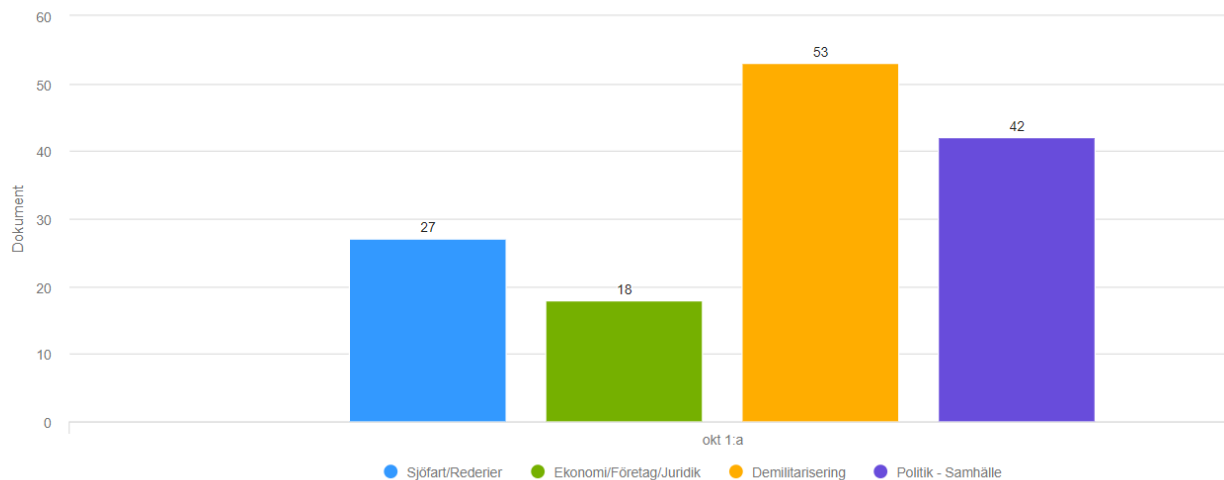
Under arbete

- Planeringen fortsätter för att förverkliga **Ålandsdagen i skolan**. Ålandsdagen i skolan kommer 2024 att ordnas i samband med Nordens dag som uppmärksammas i skolorna fredagen den 22 mars 2024.

- **Utdelning av boken "Åland, vårt Åland"** till riksdagsledamöterna. Samtliga riksdagsledamöter i Finlands får ett exemplar av Daniel Erikssons bok "*Åland vårt Åland*" och bifogad information om Åland.
- **Ålands nya regering presenterades den 9.11.2023.** Regeringens består av Liberalerna, Centern och Socialdemokraterna. Regeringsbytet och det kommande regeringsprogrammet kommer att föranleda uppgifter för representationen.
- **Föreningen Ålands Vänner i Helsingfors r.f.** höll sitt styrelsemöte vid Ålands representation den 15.11.
- Inledande planeringsmöte av evenemang i samband med att Ålands Projektkör uppför **musikalen Havsandar på Alexanders teatern i Helsingfors den 1-2.10.2024.**
- **Julgröt** för Svenska riksdagsgruppens kansli och assistenter ordnas den 5.12 vid Ålands representation i Helsingfors.
- Ett digitalt **möte med Kontaktpersoner i Ålandsärenden vid ministerierna och tjänstemän vid Ålands landskapsregering** hålls den 8.12.

Åland i finländsk media oktober 2023

Oct 1, 2023 - Oct 31, 2023

Källa: Meltwater

Vad har de finländska nyheterna handlat om under oktober som berör Åland och där Åland omnämns?

Det ryska konsulatet i Mariehamn och frågor kring Ålands demilitarisering fortsätter att engagera. Att presidentkandidaterna har uttryckt sin åsikt om Ålands demilitarisering syns även i sammandraget. Utredningen av Utrikesministeriet om Ålands demilitarisering och neutralisering samt det ryska konsulatet på Åland har redan innan den offentliggjordes berörts i flera artiklar. Nedan presenteras några exempel på artiklar och innehåll sorterat under rubrikerna Politik och samhälle, Demilitarisering, Ekonomi/Företag/Juridik samt Sjöfart/Rederier.

Politik och samhälle (42)

- Ledarskribent Tommy Westerlund efterlyser fler kvinnor och unga i Ålands lagting. (HBL 1.10)
- Presidentkandidat Alexander Stubb (Saml.) besökte Åland den 3.10. Han uttryckte att Åland är en styrka för republiken. (Verkkouutiset 3.10)

- Svenska Yle hade granskat kandidaterna inför Ålands lagtingsval och konstaterade att åtta kandidater är dömda för brott som gäller exempelvis misshandel, ocker och mutor. (Svenska Yle 5.10)
- Om valet på Åland och valfrågor som engagerar. (Landsbygdens Folk 12.10, HBL 13.10)
- Explosionsartad ökning av svenska barn i hemundervisning på Åland (HBL 15.10)
- På Åland lever man längst enligt statistiken. Den förväntade livslängden är högst på Åland jämfört med övriga Finland. (Yle, MSN, Ilta-Sanomat, Extra Magazines, Maaseudun Tulevaisuus, Lääkärilehti, HBL, Uusi Suomi, Suomenmaa 20.10)
- De åländska medierna utsattes för ett cyberangrepp i samband med valet. (Verkkouutiset 22.10 och Mikrobitti 29.10)
- Presidentkandidaten Saara Huhtasaari (obunden) skiver om landskapet Åland som ett föredöme som Finland kunde ta efter "Kan Åland rädda Finland?". Hon refererar till en ledare av Susanna Ginman i HBL (HBL 17.19) som handlar om att man inte kan ta vår demokrati för given. (UusiSuomi 23.10, HBL 24.10)
- President Sauli Niinistö besökte Åland den 31.10 för att öppna Ålands lagting. (HBL, Demokraatti, MTV.fi, Suomenmaa, HS, Satakunnan Viikkolehdet 31.10)
- Med anledning av president Martti Ahtisaaris bortgång frågade Helsingin Sanomat läsarna hur man skulle kunna hedra Ahtisaaris minne. Flera förslag handlade om att namnge parker, öar och en flygplats efter den tidigare presidenten. Bland förslagen fanns att byta ut Ålands finska namn Ahvenanmaa till Ahtisaari. (HS 18.10)

Demilitarisering (53)

- "Ryska konsulatets öde kan avgöras i presidentvalet". (Ilta-Sanomat 3.10)
- "Sveriges relation till Finland tar skada om konsulatet stängs", avslöjas av finländsk diplomat (HBL 3.10)
- UM bedömer att det inte är värt att lägga ner det ryska konsulatet i Mariehamn. Artikeln är en omarbetad version av Yle Uutisets artikel av Maria Stenroos. (Svenska Yle 3.10)
- Charly Salenius-Pasternak säger sig vara förvånad över att en myndighet inte skulle vilja öka Finlands säkerhet och syftar på UM:s utredning om det ryska konsulatet i Mariehamn. (Verkkouutiset 4.10)

- Medborgarinitiativet om stängning av det ryska konsulatet i Mariehamn och huruvida det kan framskrida till behandling i riksdagen spekuleras det om och enligt en tjänsteman vid Justitieministeriet finns det inte några hinder för att det skulle kunna behandlas av riksdagen. (Verkkouutiset 5.10)
- President Sauli Niinistö uttalade sig om fred i Ukraina och konstaterade att när man gjorde avtalet i Minsk tittade man på Ålands autonomimodell. (Iltalehti 7.10)
- Alexander Stubb, presidentkandidat för Samlingspartiet har i samband med sitt besök till Åland uttalat att Ålands demilitarisering förbättrar Finlands säkerhetsläge. (Ilta-Sanomat 7.10)
- Vid presskonferensen med regeringen och statsminister Orpo om sabotaget på Gasledningen frågade journalisterna samtidigt om Ålands demilitarisering och om det ryska konsulatet på Åland, men enligt statsministern bör dessa frågor separeras. (Kaleva 10.10)
- Professor Kari Liuhto tror inte att sabotaget på gasröret är en reaktion av Ryssland på en möjlig stängning av konsulatet på Åland. (Talouselämä 12.10)
- Professor i internationell rätt Tuomas Forsberg menar att man kan säga upp avtalet om konsulatet och han tycker det är absurt att Ryssland har övervakningsrätt av demilitariseringen. (Verkkouutiset 12.10)
- Gästskribent professor Jukka Tarkka som tidigare uttalat sig mycket kritiskt om det ryska konsulatet i Mariehamn säger att ministeriet (och syftar här på Utrikesministeriet som har en pågående utredning) nog vet att omständigheterna kring Ålands överenskommelsen inte längre är rådande. (Etelä-Suomen Sanomat 11.10)
- Markku Mantila skriver i sin ledare att det ryska konsulatet på Åland bör stängas omedelbart. (Ilkka-Pohjalainen 13.10)
- Presidentkandidat Pekka Haavisto (De Gröna) i intervju säger att han inte skulle stänga det ryska konsulatet i Mariehamn. (Kaleva 16.10)
- Riksdagsledamot Kimmo Kiljunen (Sd) säger sig tro att regeringen har en konsensus i ärendet och att det samma även råder brett i samhället att inte röra demilitariseringen som bygger på internationella avtal. (MTV-utiset 18.10, Keskipohjanmaa, Turun Sanomat och Lapin Kansa 14.10)

- Presidentkandidat Harry "Jallis" Harkimo (Röresle Nu) vill stänga Rysslands konsulat på Åland. (Hämeen Sanomat 17.10, Etelä-Suomen Sanomat 20.10, Länsi-Savo 11.10, Suomenmaa 9.10)
- Harry Harkimo kräver en förklaring av presidentkandidat Alexander Stubb (Saml.) om demilitariseringen efter Stubbs uttalande om att Ålands demilitarisering stärker Finlands totalsäkerhet. (Suomenmaa, Ilta-Sanomat, Iltalehti och HBL 5.10)
- Presidentkandidat Alexander Stubb (Saml.) förklarar sig och säger sig inte ha sagt att Ålands demilitarisering stärker Finlands totalsäkerhet. (Iltalehti 25.10, Ilta-Sanomat, Suomenmaa 26.10)

Ekonomi/företag/juridik (18)

- Bostadsaktiebolagen ska övergå till att registrera aktiebrev elektroniskt. I början av oktober hade endast en tredjedel av bostadsbolagen registrerat sina uppgifter på Åland och detta är lägst andel jämfört med hela Finland. (Ilta-Sanomat 1.10)
- Åland Post domen refereras. (Salon Seudun Sanomat 2.10)
- Ålands Post VD får sparken. (HBL 6.10)
- Vindparker till havs och olika satsningar däribland nämns Ilmatar och OX planer. (Aamulehti 3.10 och 7.10, Satakunnan Kansa 21.10)
- Ålänningen Olle Dahl i intervju om världens bästa söt-starka senap. (Iltalehti 6.10)
- Ålands Trädgårdshall (ÅTH) packar en fjärdedel av Finlands lökar (Maaseudun Tulevaisuus 8.10)
- Andelslaget Varuboden-Osla donerar 5000 reflexvästar till dagisbarn i Östra Nyland, Västra Nyland och på Åland. (Sipoon Sanomat 13.10, Kirkkonummen Sanomat 17.10)
- Champangelager på havetsbotten, Johan Mörn i intervju. (HS 21.10)
- Närings-, trafik- och miljöcentralen har kommit fram till att uppvärmningen av havsvattnet är den största miljöbelastningen för Flexens gällande den vätgasfabrik som man planerar i Karleby. Flexens VD Berndt Schalin i intervju. (YLE 23.10)
- Bostadslånen är störst i Nyland och på Åland. (Satakunnan kansa 24.10)

Sjöfart/Rederier (27)

- Skärgårdsfärjan Ejdern på grund nära Brändö, Torsholma. (Länsi-Savo 6.10, Iisalmen Sanomat, Aamuposti, Demokraatti 7.10)
- VL inahiberade färjeturer på grund av stormen. (Ilta-Sanomat, MTV, YLE, Itä-Savo, Demokraatti, HBL, Kaleva, Kankaanpään Seutu 7.10)
- Kaptenen för det fraktfartyg som i början av september gick på grund utanför Åland misstänks inte längre för roderfylleri eftersom promillehalten alkohol var under gränsvärdet. (YLE 9.10)
- Bilramp rasade på Eckeröfärja. (ÖT 13.10)
- Ny färja, Finnlines Finnsirius konkurrerar om passagerare på rutten Nådendal – Långnäs – Kapellskär. (Iltalehti 15.10)
- Viking Line ser fram emot ett gott helår, men utlovar högre biljettpriser för konsumenterna. Detta trots att trafiken till och från Åland omfattas av det så kallade ö-undantaget gällande utsläppshandeln. (HBL, Navigator, Svenska Yle, Aamuset 27.10)
- Viking Cinderella byter till finsk flagg och börjar i mars 2024 trafikera rutten Helsingfors-Mariehamn-Stockholm. (Svenska Yle, HBL 31.10)

Sammanfattningen är gjord av Lena von Knorring, specialsakkunnig i Ålandsfrågor vid Ålands representation i Helsingfors med Meltwater som källa.